

**Dr hab. inż. arch. Teresa Bardzińska-Bonenberg,
prof. nadzw. UTP w Bydgoszczy**

R E C E N Z J A

**pracy doktorskiej p.t. “Współczesne przestrzenie publiczne kampusów
uniwersyteckich”,**

której autorką jest

mgr inż. arch. Angelika Chyb,

promotorem pracy jest prof. dr hab. inż. arch. Waław Seruga

1. Charakterystyka formalna pracy

Praca zawiera 234 strony tekstu, z czego 17 stron zajmuje wykaz załączników, którymi są schematy i graficzne opracowania autorskie, spis źródeł internetowych, spis ilustracji oraz spis literatury wykorzystanej w pracy. Pracę kończy streszczenie w języku polskim.

Rozprawę zaczyna Wprowadzenie, w którym określony jest cel badań, zakres i przyjęte ograniczenia opracowania oraz teza pracy. Następnie omówiona została metodyka prowadzenia badań. Doktorantka zarysowała stan badań, określiła literaturę przedmiotu, z której będzie korzystać i przybliżyła zastosowane w pracy metody badań. Zamieściła również słownik stosowanych terminów. W efekcie przedstawione została konstrukcja pracy.

Badania właściwe poprzedza rozdział p.t. „Część teoretyczna – przestrzeń publiczna. W nim Autorka przedstawiła ewolucję pojmowania przestrzeni publicznej w zmieniających się miastach i współczesny, szeroki sposób pojmowania roli przestrzeni publicznej. W tej części istotną rolę odgrywa literatura przedmiotu i wskazania autorytetów współczesnej myśli urbanistycznej. Pozwoliło to na sformułowanie kryteriów, jakim powinna odpowiadać przestrzeń publiczna na kampusie uniwersytetu, stanowiącego w mieście mikro-świat.

W kolejnym rozdziale, Części III – Analitycznej, przedstawiony został sposób doboru przykładów kampusów akademickich przyjętych do szczegółowej analizy. Są to ostatnio modernizowane lub rozbudowywane kampusy uniwersytetów położonych na czterech kontynentach. W dalszej części rozdziału zostały przybliżone wyróżniające się potrzeby wspólnot akademickich wynikające ze specyfiki środowiska i sposobu korzystania z przestrzeni pomiędzy budynkami uczelni.

Pięć kryteriów umożliwiających zbadanie i porównanie cech kampusów leżących w większości przypadków w mieście stanowi podstawę analizy wybranych „*case studies*”. W oparciu o te kryteria, w kolejnych podrozdziałach zostały przeanalizowane decyzje projektowe i ostateczny kształt realizacji. Analiza opisowa, tam, gdzie jest to możliwe podsumowywana jest każdorazowo tabelką zbiorczą odnoszącą się do wyników. Pozwala

to na krótkie resume cech wyróżniających kolejne realizacje, umieszczane na końcu każdego podrozdziału.

Część czwarta pracy to zestawienie wyników badań. Wyniki przedstawione w postaci zbiorczych tabel o formacie A3 pozwalają na porównanie poszczególnych rozwiązań i określenie częstotliwości ich występowania, zapisywanej przez Doktorantkę w procentach. W rezultacie Doktorantka otrzymała jasne wytyczne dotyczące projektowania kampusów uwzględniających szerokie spektrum problemów zawartych w przyjętych kryteriach.

Wnioski końcowe, które zamykają dysertację wypływają bezpośrednio z tych zestawień. Tym samym dają przegląd implementacji na analizowanych kampusach elementów wyróżnianych przez współczesną teoretyczną myśli urbanistyczną, która skupia się na budowaniu tożsamości miejsc publicznych.

Z powyższego opisu strony formalnej pracy wynika jest ona skonstruowana właściwie, zawiera elementy niezbędne dla przeprowadzenia badania określonego problemu naukowego.

2. Ocena merytoryczna pracy

Temat podjęty przez mgr inż. arch. Angelikę Chyb jest aktualny a badania dotyczące jakości przestrzeni kampusów są istotne ze względu na kolejne rozbudowy uczelni, zespołów szkół wyższych i średnich, a także powstające klastry badawcze i ośrodki, których istotą jest praca w zespołach, gdzie ważne są interakcje zachodzące pomiędzy jednostkami tworzącymi te środowiska.

Badania prowadzone były dwutorowo: Doktorantka, aby zdobyć miarodajne i zgodne ze współczesnym stanem wiedzy informacje sięgnęła do publikacji z zakresu szeroko rozumianej socjologii, psychologii i teorii urbanistyki. W wyniku tych badań sprecyzowała podstawowe potrzeby środowiska miejskiego, akademickiego, które było przedmiotem badań. Piramida potrzeb wg. Masłowa, teoria Berlyne'a, teoria Kaplonów, teoria Russela pozwoliły na skierowanie uwagi na dobrostan człowieka. Powiązanie ich ze wskazaniami i zasadami projektowania urbanistycznego i architektonicznego w obrębie istniejącego miasta pozwoliło na sformułowanie obiektywnych i maksymalnie prospołecznych kryteriów oceny jakości przestrzeni. Autorka wyróżniła: kryterium uwarunkowań lokalizacyjnych, kryterium dostępności komunikacyjnej, kryterium kompozycyjno-przestrzenne, kryterium środowiska przyrodniczego i kryterium programowo-funkcjonalne. W ramach każdego kryterium Doktorantka oceniła kilka obszarów. Na przykład w kryterium programowo-funkcjonalnym były to: występowanie strefowania obszarów, występowanie obiektów towarzyszących mających wpływ na rodzaj występujących działań społecznych, występowanie obszarów umożliwiających kontakty społeczne na płaszczyźnie rekreacji, edukacji i integracji. Podobnie, kryterium uwarunkowań lokalizacyjnych dotyczyło lokalizacji analizowanych przestrzeni w obrębie miasta (lub kampusu) oraz powiązania przestrzeni uniwersyteckiej z tkanką miasta. Każde z kryteriów miało określony cel i każde analizowane było metodą właściwą problematyce, której dotyczyło. Dla niektórych

kryteriów możliwe było uzyskanie „twardych” danych liczbowych, dla innych konieczny był syntetyczny opis.

Drugim nurtem badań był dobór przykładów, które miały być analizowane i przedstawienie materiałów ich dotyczących w sposób ujednolicony, umożliwiający analizę porównawczą.

Zasadniczą wartością badań zrealizowanych przez mgr inż. arch. Angelikę Chyb jest opracowanie narzędzia badawczego, które pozwoliło na obiektywną ocenę rozwiązań projektowych kolejnych, wybranych przez Autorkę kampusów uniwersyteckich. Są to: w Europie Północny Kampus UPC w Barcelonie, Południowy Kampus Uniwersytetu Kopenhaskiego, Kampus Umea University w Szwecji. W Azji: EWHA Womans' University w Seulu, Kyushu Sangyo University w Fukoka, Japonia, Ben Gurion University w Beer-Sheva w Izraelu. W Ameryce i Australii: ANU Canberra, Australia, Suffolk University Massachusetts, USA, Monash University, Victoria, Australia. Wszystkie one zostały ze sobą porównane w ramach poszczególnych kryteriów. Kampusy wybrane do analizy mają różny charakter, jednak podstawowe cechy wynikające ze sposobu funkcjonowania w mieście bądź na jego obrzeżach powtarzają się w podobnym stopniu.

Na uwagę zasługują podsumowujące tabele zbiorcze, które określają zero-jedynkowo występowanie kolejnych cech w ramach poszczególnych kryteriów. Autorka podaje w procentach występowanie każdej z wyróżnionych cech dla dziewięciu analizowanych kampusów uniwersyteckich. Daje to obiektywne zestawienie poziomów implementacji rozwiązań dla kryteriów wyznaczonych na podstawie literatury przedmiotu i uznanych za współtworzące tożsamość miejsca.

Przeprowadzona w pracy doktorskiej analiza przypadków, czyli omówienie poszczególnych kampusów uniwersyteckich oparta jest o kwerendę stron internetowych poszczególnych uniwersytetów i stamtąd pochodzi też materiał ilustracyjny i opisowy umożliwiający szczegółową analizę rozwiązań. Informacji dostarcza również Google Earth i Google Street View. W tym zakresie mamy do czynienia z pracą opartą na zdigitalizowanym obrazie przestrzeni. Okazuje się on w zupełności wystarczający dla uogólnień, jakie są niezbędne dla analizy możliwości wyboru zachowań użytkowników, a także śledzenia czynności (ruchów) niezbędnych dla funkcjonowania ludzi w tej przestrzeni.

Praca mgr inż. arch. Angeliki Chyb stanowi bardzo dobry przykład zauważenia obiektywnie istniejącego problemu związanego z modernizacją i rozbudową uniwersytetów. Problem ten Doktorantka rozwiązała uwzględniając osiągnięcia współczesnych nauk społecznych oraz nowych koncepcji kreowania przestrzeni urbanistycznych. Istotne jest również to, że wyczerpujący materiał do analizy uzyskany został za pomocą współcześnie dostępnych metod.

3. Uwagi szczegółowe

W pracy zauważyłam kilka błędów i niedopowiedzeń.

Przede wszystkim zawarta w Spisie pozycja literatury, której jestem współautorką wraz z dr inż. arch. Karoliną Sobczyńską-Jeżewską została przypisana wyłącznie mnie. Należy zwracać uwagę na te bardzo istotne sprawy, bo czasem mogą one skutkować poważnymi

konsekwencjami. W przypadku publikacji pracy lub jej fragmentów proszę koniecznie skorygować ten błąd.

Do podobnej kategorii błędów należy zmiana nazwiska autora publikacji „Tożsamość miejsca” prof. Jana Wrany. Ten błąd należy również usunąć w przypadku publikacji.

Na s. 18 – Yi-Fu Tuan – pisany jest różnie.

Wybranie dziewięciu kampusów uniwersyteckich poprzedzała zapewne jakaś weryfikacja, którą przeprowadziła Autorka. Jakim kryterium posługiwała się Doktorantka? Wybór spośród publikacji w prasie fachowej? Wydawnictwo na temat uniwersytetów? Portale internetowe poświęcone architekturze? Musiała być jakaś wstępna selekcja przeprowadzona w środowisku architektów wyrażona np. publikacją w prasie lub na portalu internetowym. Kolejnym etapem była potem decyzja autorska.

W pracy znalazłam kilka ominięć i nieprecyzyjnych zwrotów. Posiadają one zdecydowanie niższą wagę....

s. 11 – Teza nie udowadnia. Tezę trzeba udowodnić, bo jest stwierdzeniem nieoczywistym

s. 92 – kopce to coś innego niż wały – tu raczej chodziło o wały, o których jest mowa dalej w tekście

s. 99 pomyłka w tabeli: przekopiowane dane ze str. 86

s.102 – „Kampus jest największą uczelnią w Barcelonie...”

s. 107 – wygląda na to, że „miedziany element” to korten

s. 124 – co znaczy COBE w tym kontekście

4. Wniosek końcowy

Na szczególną uwagę zasługuje podjęcie tematu przestrzeni kampusów akademickich. Wykorzystywane obecnie na parkingi, stopniowo zagospodarowywane są w sposób umożliwiający łączenie pozornie sprzecznych funkcji, jak komunikacja i rekreacja, w jedną, harmonijną całość.

Pomimo wyżej wymienionych uwag szczegółowych, dysertacja doktorska mgr inż. arch. Angeliki Chyb jest pracą wnoszącą nowe wartości w stan wiedzy na temat potrzeb jakie powinny być zaspokojone w procesie modernizacji przestrzeni uniwersyteckich kampusów i rozwiązań, które te potrzeby zaspokajają.

Praca stanowi oryginalne zarysowanie problemu naukowego wykorzystania do współczesnych celów często zdegradowanych przestrzeni znajdujących się w obrębie kampusów uniwersyteckich.

Autorka wykazała ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie naukowej architektura i urbanistyka oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Powyższa ocena przedłożonej pracy doktorskiej stwarza podstawę do stwierdzenia, że dysertacja naukowa, której Autorem jest mgr inż. arch. Angelika Chyb spełnia warunki Ustawy z dnia 14.03.2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki i wnoszę o dopuszczenie jej do publicznej obrony na Wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej.

Teresa Sandruska-Baculewicz

Poznań, 22. 06. 2021.